
REKTOR

Utbildningsdepartementet
u.registrator@regeringskansliet.se

2023-10-30

Dnr C 2023/399

Underlag till regeringens forsknings- och innovationspolitik, U2023/01467

Karlstads universitet har getts möjlighet att inkomma med underlag till regeringens forsknings- och innovationspolitik och kommande proposition för området. Universitetet instämmer i Sveriges universitet och högskoleförbunds (SUHF) inspel till propositionen, men vill särskilt understryka vikten av tre aspekter.

- Profileringsarbete i forskning får bättre förutsättningar om lärosätenas handlingsutrymme förstärks med höjda basanslag.
- Samverkan behöver premieras i fördelningen av anslag mellan lärosäten och i meriteringssystem för enskilda forskare och lärare.
- I ett osäkert omvärldsläge behövs internationellt samarbete. Större möjligheter att medfinansiera internationella projekt och medel till forskningsbaserade kunskapscentrum om säkerhet, som stödjer ansvarsfull internationalisering, efterfrågas.

Hög kvalitet i forskning och utbildning, excellens och profilering

Profilering och excellenssatsningar är nödvändigt för forskningens bidrag till Sveriges fortsatta utveckling som kunskapsnation. Samtidigt är det lärosätena själva som är rådiga i fråga om att utveckla profiler. Därför bör en kommande forsknings- och innovationsproposition beakta lärosätenas basanslag, finansiering av nationell infrastruktur, övergång till öppen vetenskap samt samspelet mellan utbildning och forskning. Då skapas föreutsättningar för fortsatt profileringsarbete.

Vår erfarenhet av profilerings- och prioriteringsarbete

Karlstads universitet genomförde åren 2014–2021 en satsning på excellent forskning inom ämnesdidaktik, datavetenskap och tjänsteforskning. I fokus stod utveckling mot kriterier inom excellens, stärkt koppling till utbildningsverksamhet samt samverkansförmåga.

I den senaste forskningspropositionen aviserade regeringen en ny modell för kvalitetsbaserad resursfördelning genom profilmråden. Universitetet har därför påbörjat arbetet genom att de utvalda områdena i den tidigare satsningen fortsätter. Samtidigt genomför lärosätet satsningar på biträdande lektorat genom användandet av myndighetskaptal. Vi planerar även för en doktorandsatsning med start 2025.

Lärosätets kvalitetssystem med uppföljning och utvärdering av både utbildnings- och forskningsverksamheten ger stöd för fortsatt prioritering och profilering av forskningen. Även internationella utvärderingar har visat på framgångar för de tidigare utvalda områdena. Vår slutsats är att vi har goda interna strukturer och förutsättningar för vårt arbete med forskningsprofilering, men att incitament och resurser som stärker arbetet är efterfrågade.

Vi anser att svenska lärosäten själva är bäst lämpade att fatta profilerade beslut om sin verksamhet för att stärka excellens i forskningen. Ett sådant arbete förutsätter dock att forskningsfinansieringen ger stöd för ett bredare excellensbegrepp samt stärker lärosätenas autonomi och handlingskraft. Vi välkomnar därför ambitionshöjningar i nivån på forskningsanslag, som såväl forskningsråden som SUHF lyfter i sina inspel. Vi understryker också att en större del av befintliga och nya medel bör fördelas till lärosätena i form av basanslag.

Dagens system ger begränsat handlingsutrymme, eftersom nuvarande basanslag till stor del binds upp i medfinansiering för forskning vars inriktning fastställs av internationella och nationella forskningsfinansiärer. I sammanhanget ska de konstnärliga högskolornas låga basanslag, som medför svårigheter för dessa lärosäten att medfinansiera stora forskningsbidrag, särskilt nämnas.

Ett komplement till ökade basanslag för både forskning och utbildning i syfte att stärka kvalitet och excellens är att frångå uppdelningen i två anslag. Det skulle också öka lärosätets handlingsfrihet och ge goda förutsättningar för långsiktiga beslut vad gäller forskningsprofilering.

Nationell forskningsinfrastruktur

För att undvika urholkning av lärosätenas basanslag är en långsiktig finansiering av nationell forskningsinfrastruktur en komponent. Forskningsinfrastrukturer kräver betydande finansiella resurser och för att säkerställa optimal resursanvändning bör inte infrastrukturen vara beroende av enskilda lärosätens medfinansiering. Därför anser Karlstads universitet att SUHF:s förslag att nationella infrastrukturen finansieras direkt med statsanslag är av stor vikt.

Övergången till öppen vetenskap

Karlstads universitet stödjer omställningen till öppen vetenskap genom olika initiativ som möter de rekommendationer som fastställts i SUHF:s färdplan för öppen vetenskap. Prioriterade insatser är bland annat att forskare får tillgång till en digital infrastruktur och användarstöd för att hantera och analysera forskningsdata och publikationer. I kommande forsknings- och innovationspropositioner är det viktigt att staten fortsatt stödjer denna utveckling och möter upp mot lärosätenas ökade kostnader som följer med denna omställning.

Utbildning på vetenskaplig grund och forskning

Vidare behöver forskningens växelspel med utbildningsverksamheten uppmärksammas. För att bibehålla och utveckla utbildningskvalitet inom stora professionsutbildningar behövs vetenskaplig förankring och forskningsöverbyggnad. Att lyfta fram olika former som möjliggör samspelet mellan utbildning och forskning är av vikt vid fördelning av basanslag till lärosäten. Ett tydligt exempel är ULF-verksamheten som visar att det går att etablera fungerande former för finansiering och samverkan där alla aktörer tar ansvar, i det här fallet för praktiktäta forskning om skola och lärande. Liksom SUHF vill vi därför understryka vikten av att fortsätta att utveckla och stödja sådant avtals- och samverkansarbete.

Samverkan och nyttiggörande av forskningsresultat

Ökad samverkan kan bidra till forskningsexcellens, utökad finansiering av forskning samt att resultat omsätts i nytta för samhället. Kommande forsknings- och innovationspolitiska propositioner bör tydliggöra att samverkan premieras mer i finansierings- och meriteringssystem. Därutöver behöver mobilitet för forskare mellan olika sektorer underlättas, fördelningen av medel till innovationskontoren göras rättvis och verifieringsmedlens betydelse lyftas.

Universitetets samverkansarbete

Akademien för smart specialisering är en omfattande satsning på forskningssamverkan och innovation mellan Karlstads universitet, Region Värmland och näringslivet¹. Samarbetet kopplar universitetets strategi till den värmländska forsknings- och innovationsstrategin baserat på EU:s modell för regional smart specialisering. Arbetet har också drivits parallellt med och utvecklat de forskningsprofiler som beskrivits ovan.

Det strategiska partnerskapet mellan Karlstads universitet och Region Värmland har sedan 2010 definierats i avsiktsförklaringar. Gemensamma satsningar ska leda till regional utveckling inom olika smarta specialiseringar och till utveckling av universitetets forskning och utbildning. Under avtalsperioden åren 2016–2021 bedrev universitetet forsknings- och innovationsprojekt tillsammans med näringsliv och offentlig sektor för motsvarande 600 miljoner kronor. Forskningen inom avsiktsförklaringen attraherade såväl regionala medel som projektbidrag från nationella finansiärer samt från EU:s forskningsprogram. Samarbetet utvärderades senast 2020 då OECD lyfte fram *Akademien för smart specialisering* som ett av de bästa exemplen i Europa på strategisk samverkan. Avsiktsförklaringen är nu förlängd att gälla tiden fram till 2028.

Karlstads universitet anser att det är ytterst angeläget att samverkansförmåga, såsom ovan beskriven, premieras. Detta gäller både för lärosäten i anslagsfördelning som i meriteringssystem för den enskilde forskaren. Vi efterlyser initiativ för att på nationell nivå nå samsyn om en modell, men även för att denna sedan kan harmoniseras på EU-nivå. Karlstads universitet har anslutit sig till CoARA, ett initiativ för en bredare syn på

¹ <https://www.regionvarmland.se/regionvarmland/utveckling-tillvaxt/regional-utveckling/forskning-och-innovation/smart-specialisering/akademien-for-smart-specialisering>

utvärdering av forskning. En anledning är att ytterligare bidra till både den nationella och internationella utvecklingen av modellen för samverkansmeritering.

Mobilitet, innovationskontor och verifieringsmedel

Utöver att premiera samverkan tydligare i olika system emotser Karlstads universitet underlättande och stödjande initiativ inom tre områden.

1. Det behövs en nationell satsning på större möjligheter till mobilitet mellan akademi och näringsliv samt övrig offentlig sektor. Förbättrade möjligheter för anställda att ha delade tjänster samt flexibla lösningar för kortare anställningar är viktiga komponenter.
2. Modellen som används för fördelning av de nationella innovationskontorsmedlen har vissa brister. Alla lärosäten som i ensamt huvudmannaskap driver ett innovationskontor får ett grundbelopp och årliga kapitaltillskott medan de fyra lärosätena som bildar innovationskontoret Fyrklövern måste dela på motsvarande belopp mellan fyra lärosäten. Detta ger sämre möjligheter för lärosätena inom Fyrklövern att bedriva och utveckla sitt innovationsstöd.
3. De så kallade verifieringsmedlen, som Vinnova idag ansvarar för, är helt avgörande för att innovationskontoren ska kunna stötta forskare och studenter i att utveckla kunskapsbaserade idéer till nyttiggörande. Medlen som avsätts behöver öka för att fler svenska innovationer ska omsättas i nytta utanför akademien.

Internationalisering

Karlstads universitet har i sitt strategiarbete tydligt markerat vikten av ökat fokus på internationalisering med en tyngdpunkt på samarbeten inom Europa. Detta för att utveckla både kvalitet och relevans inom utbildning och forskning samt för att framtidens kompetensförsörjning kommer att vara beroende av ett utökat internationellt samarbete.

I en kommande forsknings- och innovationspolitisk proposition emotser universitetet större basanslag, bland annat för att möjliggöra ett större deltagande i europeiska forsknings- och utvecklingsprogram. Medel behövs även för att stödja att forskningsbaserad kunskap om säkerhetsfrågor utvecklas och omsätts i ett ansvarsfullt internationaliseringsarbete.

EU-finansiering

Sedan starten av Horizon-programmen 2013 har lärosätet kraftfullt ökat sin involvering i EU-projekt. Under perioden 2014–2021 deltog universitetet i fler än 50 olika EU-projekt och inom ramen för den nya programperiod som startade 2022 har ytterligare 16 projekt beviljats medel. **Svensk medverkan i EU-programmen borde vara en prioriterad målsättning som ges stor vikt. Att därför överväga större möjligheter att samfinansiera medverkan i programmen är angeläget.**

Utöver EU:s forskningsprogram har Karlstads universitet beviljats inträde och finansiering till deltagande i ett så kallat EUI (European Universities initiative) – European University for Customised Education (EUNICE)². Att delta i olika former av europeisk samverkan utvecklar svensk utbildning och forskning. Därför behöver svenska lärosäten förutsättningar att delta i mobilitetssatsningar, gemensamma projekt och utbildningar samt deltagande i infrastrukturutveckling. Förhållningssätt och finansiering till sådant utvecklingsarbetet behöver genomlysas och Karlstads universitet efterlyser en nationell diskussion kring frågorna. En forsknings- och innovationspolitisk proposition kan bidra med tydlig riktning och prioritering.

---

² <https://eunice-university.eu>

Forskningsbaserad kunskap om säkerhet

Internationaliseringsarbetet sker just nu i kontext av ökade geopolitiska spänningar, där lärosäten blivit måltavlor för cyberangrepp och forskningens eventuella dubbla användningsområden diskuteras. Precis som SUHF beskriver i sitt inspel finns ett behov av att regeringen tydliggör förväntningar som finns på lärosäten i hur de ska identifiera och förhålla sig till sådana risker i internationella samarbeten.

I sammanhanget bör lärosätenas forskning och utbildning också ses som en resurs för att bidra med kunskap och beslutsunderlag. I Karlstadsregionen finns idag ett initiativ till ett kompetenscentrum om samhällssäkerhet. Att universitetet genom forskning, innovation, och utbildning inom områden som cybersäkerhet och risk- och miljöstudier, medverkar i samarbetet är en hörnsten. Tillsammans med den breda kompetens inom säkerhetsfrågor som samlas i regionen genom bland andra Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för psykologiskt försvar och Försvarshögskolan finns möjligheter att skapa en viktig kompetensbas inom samhällssäkerhet.

Ytterligare ett initiativ att lyfta är Cybercampus Sverige³. Initiativet har syftet att säkerställa samhällets behov av kompetensförsörjning, kunskap, forskning, innovation och infrastruktur inom cybersäkerhet. Karlstads universitet noterar och emotser fortsatta satsningar på denna typ av forskningsbaserade kunskaps- och förmågehöjande initiativ. De kommer att vara viktiga och bidra till ett ansvarsfullt internationaliseringsarbete.

Jerker Moodysson
Rektor, Karlstads universitet

---

³ <https://cybercampus.se/>